TARKASTUSVALIOKUNTA 7.10.2015

Minna Ainasvuori
JHTT, Liiketoimintajohtaja
BDO-konserni

VUOSIKERTOMUKSESTA JA RAPORTOINNISTA

RAPORTOINNISTA

- Mikä on tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen (vuosikertomuksen) tehtävä?
  - Antaa analysoitu informaatio toiminnan toteutumisesta ja tuloksellisuudesta (vastaavuus ”päämiehen” asettamiin tavoitteisiin)
  - Tilinpäätöksen laatijan tehtävä on tehdä analyysi ja johtopäätökset onnistumisesta lukijaa ja hyödyntäjää varten
  - Tarkastustoimen tehtävä on arvioida annetun informaation ja tehtyjen analyysien oikeellisuutta – tämä ei kuulu niinkään lukijan tehtäviin
  - Hallituksen vuosikertomuksessa on annettu hyvin laajasti tietoa ja johtopäätösten tekeminen onnistumisesta tilikaudella jää helposti lukijan tehtäväksi

RAPORTOINNISTA

- Liite 1:n informaatio käyttökelpoisempaa ja konkreettisempaa kuin itse vuosikertomuksen
  - Vrt. kunnallinen tp-informaatio; toimintakertomus, sis. mm.:
  - merkittävät tapahtumat tilikaudella
  - arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä
  - arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista
  - tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus
  - rahoitusasema ja sen muutokset
- Keskeistä raportoida selkeästi olennaisimmat tapahtumat tilikauden aikana (**eduskunnan kannalta**), arvio tulevasta kehityksestä sekä riskienhallinnasta (miten varmistetaan se, että tavoitteisiin päästään kohtuullisella varmuudella)

RAPORTOINNISTA

- Tavoitteiden toteutuminen oltava selkeämmin raportoitu – vrt. täydellinen yhteys talousarvioon. Nyt vuosikertomusta lukiessa herää kysymykset: Mitä saatiin aikaan ja erityisesti mitä tavoiteltiin? Mihin toteutunutta asiantilaa peilataan – Menikö hyvin vai huonosti? Ja miksi?

  - Tilinpäätöksessä raportoidaan tavoitteiden toteutuminen samalla tarkkuudella kuin tavoitteet on asetettu talousarviossa.
  - Tavoitteiden lukumäärän on oltava rajallinen ja tavoitteet ymmärrettäviä, mahdollisimman konkreettisia ja mitattavia.
  - **Olennainen kysymys on, kuinka tarkalla tasolla eduskunta tarvitsee (erityisesti talouden) toteutumatietoa hallinnonaloittain (vai lukujen sijasta analyysia?)**
  - Käykö hallinnonalan olemassaolon tarkoitus ilmi tavoitteista, onko selkeää?
  - Vain talousarviossa asetetuista tavoitteista raportoitaisiin vuosikertomuksessa
  - Esittämistavalla olennainen merkitys (esim. taulukkomuoto, ’liikennevalot’ ym.)

RAPORTOINNISTA

STRATEGINEN TAVOITE – VUOSITAVOITE – MITTARI – TAVOITETASO – TOTEUTUMINEN

(taulukkomuoto käyttökelpoinen, esimerkiksi ”liikennevaloilla” selkeyttäen)

Tavoitetta asetettaessa yksi vaihe/’sarake’ on riskienhallinnan kytkeytyminen tavoitteisiin (riskit, jotka uhkaavat tavoitteen toteutumista + hallintakeinot)

Nyt vuosikertomusinformaatiosta näyttäisi puuttuvan vastaukset kysymykseen **”miksi” tai ”mitä saatiin aikaan”?** Esimerkiksi miksi joku haluttu tai tavoiteltu asiantila ei toteutunut?

Taloudellisen informaation raportoinnissa (liite 3) on liikaa informaatiota - tulisi esittää lukuisten lukutietojen sijasta analyysia toteutumasta suhteessa tavoitteeseen ja tietoja ao. lukujen kehityksestä vuosittain.

RAPORTOINNISTA

Lukijalle ei riittävästi käy ilmi miten ollaan pysytty budjetissa ja mahdollisten poikkeamien syystä

→ kokonaiskuvan saaminen on haastavaa

→ olisiko yhteenveto (sitovista) budjettitavoitteista esitettävissä ”yhdellä A4:llä”..?

Tilinpäätöslaskelmien analysointi – selkeästi laskelman perään analyysi + seurattavat tunnusluvut

ESIMERKKI RAPORTOINNISTA

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Talousarvion toteutuminen -osa sisältää strategiaosan, konsernihallinnon ja konsernipalvelujen, tilaaja- ja tuottajaosan talousarvion toteumavertailu. Talousarvion toteumavertailuissa on esitetty valtuuston talousarviossa hyväksymän sitovuustason mukaisten määrärahojen, tuloarvioiden, investointien ja toiminnallisten vuositavoitteiden toteumat ja niiden olennaiset poikkeamat talousarvioon. Yhteenvetotaulukkoon on merkitty sitovien valtuustoon nähden sitovien erien ylitykset harmaalla. Lisäksi koonti sisältää tiedot liikelaitosten liikeylijäämän ja bruttoinvestointien toteutumisesta.

Käyttötalouden toteutuminen

Tilaajan ydinprosessien yhteenlaskettu toimintakate toteutui 6,5 milj. euroa talous-

takulujen ylitys toteutui 2,8 milj. eurona mikä johtui tehostetun palveluasumisen laajentamisesta ja sairaalahoidon lyhytaikaisten jaksojen määrän kasvamisesta.

Hyvinvointipalvelujen tuotantoalueille asetettiin 12,8 milj. euron ylijäämätavoite vuodelle 2014 ja yhteenlaskettu ylijäämätavoite saavutettiin. Toisen asteen koulutuksen tilikauden ylijäämä sisältää yksikköhintarahoitteisen Tampereen seudun ammattiopiston, TREDUn, 4,6 milj. euron ylijäämän. Hyvinvointipalvelujen tuotantoalueista Laitoshoito ja Varhaiskasvatus ja perusopetus eivät saavuttaneet ylijäämätavoitteitaan. Laitoshoito jäi 2,1 milj. euroa asetetusta tavoitteesta. Laitoshoidon budjetoitua heikompi tulos johtui lähinnä toiminnan vaatimasta arvioitua pidemmästä sopeutumisajasta meneillään

TILIKAUDEN TULOS

-19,3 M€

(TP14)

INVESTOINTIEN TULORAHOITUSPROSENTTI

38,9 %

(TP14)

ESIMERKKI RAPORTOINNISTA

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet, mittarit ja tavoitetaso 2014

Toiminnallinen tavoite	Tavoite 2014	Mittari	Toteuma 31.12.2014
Tiedolla johtamisen kokonaisrakenne ja suunnitelma	Käytössä v. 2014	Suunnitelman valmistuminen ja käyttöönotto	Yhteistyönä konsernipalveluiden ja palvelualueiden kanssa on laadittu kuvausta tiedolla johtamisen kokonaisrakenteesta ja toimintatavoista, joiden käyttöönottoa ja kehittämistyötä jatketaan osana toimintamallin- ja johtamisjärjestelmän valmistelua.
Poikkitoiminnallisten palveluprosessien ja asiakkuuden hallintamallin kehittäminen	Palvelumuotoiluhanke ja asiakkuuden hallintamalli valmis v. 2014	Poikkitoiminnallisen palveluprosessin kehittämismalli ja asiakkuuden hallintamalli	Poikkitoiminnallista kehittämistä koordinoidaan konsernipalveluiden vastuulla olevissa ohjausryhmissä -- palveluprosesseja etenkin kehittämisen ohjausryhmässä. Palvelumuotoilua on edistetty mm. sisäisellä koulutuksella ja Kaste-hankkeella. Asiakkuuden hallintamalli ei ole valmistunut, mutta etenee 6Aika hankkeena.
Henkilöstöohjelman mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen	Vuoden 2014 toimenpiteet toteutettu	Henkilöstöohjelman toimeenpano	ICT-osaamisen kehittäminen ja koulutukset käynnistetty tietohallinnon toimesta
Taloussuunnittelu- ja seurantaprosessin kehittäminen	Uusi suunnittelu- ja taloushallintojärjestelmä koko kaupungin käytössä vuosina 2014-2015	Suunnittelu- ja taloushallintojärjestelmän käyttöönotto	Esiselvityksen tuloksena järjestelmän tavoite on tarkentunut. Järjestelmä tulee kattamaan laajemman alueen suunnittelussa.

ESIMERKKI RAPORTOINNISTA

Kriittiset menestystekijät	Arviointikriteeri	Tavoite	Toimenpiteet	Toteuma 31.12.	Ohjelma
Vahva ja monipuolinen elinkeinoelämä.	Saavutettavuus ja logistiikka	Joukkoliikennejärjestelmän kehittäminen	Uuden joukkoliikennejärjestelmän toteuttaminen.	(etenee hitaasti tai osittain) On käynnistetty neuvottelut ELY- keskuksen kanssa liikkumisen informaatiojärjestelmähankkeesta.	Kasvuohjelma
Innovaatio- ja opiskelukaupunki	Kampuskärkihanke 2012-2020	Kampus -hanke etenee	Savilahden alueen suunnittelu ja asemakaavoituksen käynnistäminen.	(etenee suunnitellusti) Savilahden alueen asemakaavoitus on käynnistetty. Valtion kanssa neuvoteltu n. 70 ha:n maakauppa on tehty. Räjähteiden raivausprojekti alueella etenee suunnitellusti. Technopoliksen laajennuksen asemakaava on valmistunut.	Kasvuohjelma

OMISTAJAOHJAUKSEN NÄKYMINEN VUOSIKERTOMUKSESSA? (VRT. KONSERNINÄKÖKULMAN KOROSTUMINEN KUNTASEKTORIN TAVOITTEIDEN ASETTAMISESSA JA RAPORTOINNISSA)

- Tulisi olla selkeä raportointi; tavoite, mittari, tavoitetaso, toteutuminen, selvitykset poikkeamista
- Asetetaan tavoitteet (ja raportoidaan toteutumisesta) ainakin
  - Omistajaohjaukselle
  - Omistetuille yhteisöille
- Omistettujen yhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi
- Riskienhallinnan toimivuus yhteisöissä?

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI

- Vaikuttavuus = toiminnan tavoitteeksi asetettujen yhteiskunnallisten tilojen/vaikutusten aikaansaamisen aste
- Verorahoitteisen toiminnan tulee pyrkiä aikaansaamaan mahdollisimman hyvä vastike verorahoille eli tuottamaan vaikutuksiltaan hyvät palvelut mahdollisimman alhaisin kustannuksin. Lisäksi on pyrittävä toteuttamaan tämä tehtävä käytettävissä olevilla verovaroilla (menojen ja tulojen tasapaino).
- Vaikuttavuustavoitteille tulee määritellä arviointikriteerit, johon toteutumia peilataan (vrt. vuosikertomuksen liite 1 – vaikuttavuustavoitteiden toteutumisesta on raportoitu, mutta tavoitetaso tai mittari eivät käy ilmi tai niitä ei ole asetettu?) – Arviointi lähtee aina siitä mitä on suunniteltu

VAIKUTTAVUUDEN MITTAAMINEN/ARVIOINTI

Panos	
Taloudelliset ja toiminnalliset resurssit	Arvioinnin kohde: Mikä määrä ja mitä resursseja on käytetty, Mikä yhteys panoksilla on tuotoksiin?

Tuotos	
Aikaansaannokset esim. työtunnit, hoitopäivät, julkaisut…	Arvioinnin kohde: Vastaavatko tuotokset käytettyjä panoksia, mikä yhteys tuotoksilla on vaikutuksiin

Vaikutus	
Aikaansaatu muutos asiantilassa, esim. oppimistulokset, onnistuneet hoitotoimenpiteet…	Arvioinnin kohde: Vastaavatko vaikutukset määriteltyjä odotuksia, mikä on vaikutusten suhde vaikuttavuuteen

Vaikuttavuus – ihmisten hyvinvointi ja yhteiskunnallinen hyöty	
Yhteiskunnallinen hyöty, esim. työllistyminen, työkykyisyys, terveydentila…	Arvioinnin kohde: Vastaako vaikuttavuus määriteltyjä odotuksia, ovatko tarkasteltavat yhteiskunnalliset ilmiöt kehittyneet tavoiteltuun suuntaan

Yhteystiedot

BDO Audiator Oy, JHTT-yhteisö

BDO Oy, KHT-yhteisö

Vattuniemenranta 2

00210 Helsinki

Puhelin 020 743 2920 (keskus)
Telefaksi 020 743 2935

www.bdo.fi

etunimi.sukunimi@bdo.fi

